

GARMER & THESINGER

EXPRESS

Maandelijks Nieuwsblad voor Garmerwolde,
Thesinge en omstreken

8e jaargang maart 1986

AAN DE RAND VAN EEN GROOT PARK??

HET GROENPLAN

Oost Groningen; een stadsgewestelijk recreatiepark; boeren die er mee stoppen of die er mee willen ophouden; huizen die te koop worden aangeboden met als speciale aanbeveling dat ze aan de rand van de nieuwe groenvoorzieningen van Groningen gelegen zijn.

Het gonst in onze dorpen van de plannen, wellicht versterkt door het indertijd in de Gezinsbode verschenen artikel met een situatieschets van het beoogde gebied.

Hoe de stand van zaken momenteel is, welke percelen in bos veranderen, waar de fiets- en wandelpaden zijn gepland, welke waterlopen veranderen en andere concrete vragen die u ongetwijfeld het liefst beantwoord ziet, daarover gaat dit artikel niet. De gemeente Groningen was tot nu toe uiterst schaars met informatie. Men wil niet dat belanghebbenden uit een plaatselijk blaadje lezen hoe het zal worden, voordat er met hen een goed overleg is geweest.

Maar dit verhaal gaat wèl over de VISIE, die er op de inrichting en het beheer van het gebied bestaat. Wat moeten we ons voorstellen bij de nieuwe vormgeving van onze omgeving? Om ons over de achtergronden te informeren namen we contact op met Gerben Poortinga uit Eenrum.

Wat is ECOPLAN?

Hij is bioloog en heeft eveneens economie gestudeerd. Samen met een kollega bioloog Hans van der Lans runt hij de "Stichting biologisch adviesburo ECOPLAN", wat te vergelijken is met een ingenieursburo. Zij bestaan circa 6 jaar en houden zich bezig met projecten op het gebied van natuurbescherming en natuurofbouw en reiken natuurvriendelijke methoden aan voor het onderhoud van openbaar groen. Juist over par-

ken houden zij er andere ideeën op na dan u en ik. En daar komt waarschijnlijk de studie economie om de hoek kijken:

Hoe bereik ik een maximum aan natuur met een minimum aan kosten.

Anders gezegd: hoe laat ik de natuur zijn gang gaan met zo weinig mogelijk onderhoud. Theorie is mooi, maar u wilt net als ik praktische voorbeelden. Zo'n stuk openbaar groen, waarin de ideeën van Poortinga zijn uitgewerkt hebben we dicht in de buurt en maakt zelfs deel uit van het grote plan. In samenwerking met de plantsoendienst van de gemeente Groningen heeft Eco-plan een park van 17 ha ontworpen grenzend aan de noordzijde van Lewenburg. Daarmee hebben zij hun visitekaartje afgegeven.

Wat is er nu zo bijzonder aan hun aanpak?

De grond in elk gebied bestaat uit lagen. We weten dat de top laag altijd het vruchtbaarst is door de jarenlange bemesting. In dit gebied bestond de ondergrond bovendien niet uit klei maar uit schraal zand en lichter zavel.

Door nu lagen om te keren, haal je de minder vruchtbare naar boven, waardoor op de veel schralere grond het aantal keren maaien wel met de helft wordt teruggebracht. Verder is aan hun aanpak opvallend en wederom kostenbesparend de grote stukken van het terrein die worden begraasd door vee en zo dus op natuurlijke wijze worden bijgehouden.

Op de vruchtbare gedeelten worden INHEEMSE bomen en struiksoorten gepland, want de begroeiing moet in het landschap thuishoren. Alles zo-

danig aangebracht, dat het geheel een gevarieerde aanblik biedt.

In het wijkpark Lewenburg zijn zij daar zeker in geslaagd. Bovendien past het project in een tijd, waarin de natuur steeds de dupe wordt van de zich voortdurend uitbreidende wegnetten en oprukkende steden. Daarom krijgt het publiek meer oog voor de schaarser wordende natuur. En daar is ook de gemeente niet ongevoelig voor.

Voor hun stadsgewestelijke recreatieplan moest dus ook een invulling komen. Een aantal grote instanties kreeg de opdracht de ideeën voor zo'n park eens uit te werken en offertes uit te brengen.

De gemeente liet de keus vallen op de Heidemij als uitvoerder en Eco-plan als partner voor de ecologische inbreng; wel een bevestiging dat hun ideeën bij de gemeente in goede aarde zijn gevallen!

Zo moet het ongeveer worden.

Hoe wordt een gebied nu bekeken en welke eisen worden er aan gesteld?

In de eerste plaats kijkt men naar de mogelijkheden voor natuurbouw. Verder is de recreatiedruk van belang: hoeveel recreanten moet het terrein kunnen verwerken. Welk type recreatie is gewenst en in welke hoeveelheden. Men houdt rekening met de cultuurhistorische waarden van het gebied: het karakter mag niet ingrijpend veranderen, de hoofdlijnen moeten bewaard blijven. Na een inventarisatie van de waterlopen wordt bekeken in hoeverre die gevarieerder kunnen worden gemaakt.

Na het aanvankelijk erg globale plan zijn voor de verschillende delen van het gebied modellen verschenen met daar weer varianten op. Daaruit is inmiddels een keuze gemaakt.

Het is duidelijk dat met de huidige grondgebruikers, de betrokken gemeentes, (Groningen, Bedum en Ten Boer), de waterschappen e.a. belanghebbende instanties uitvoerig overleg gepleegd moet worden.

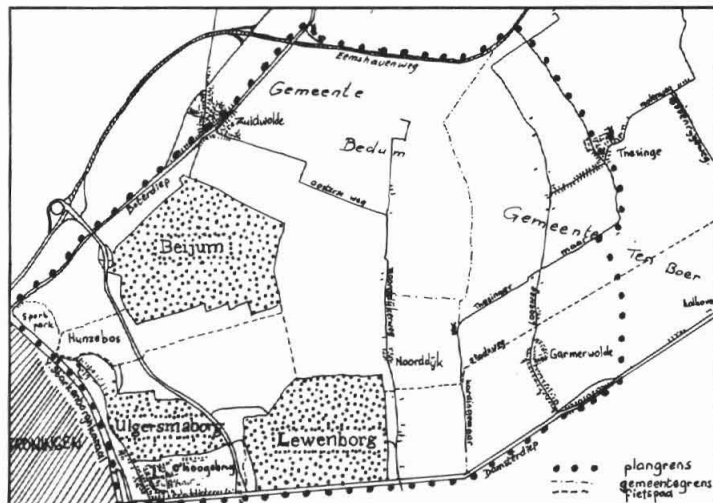
Want laten we wel wezen: deze plannen, hoe die er definitief ook uit mogen gaan zien, grijpen wel degelijk in in onze woonomgeving!

Ik kan me voorstellen dat u graag wat gerichtere infor-

matie had gewild, maar zolang er nog geen invulling is gegeven aan de inrichting en het beheer blijft het vaag. Vooral de financiële kanten ervan moeten goed gewogen worden. Wordt de aanplant produktiebos, waarbij Staatsbosbeheer de exploitatiekosten gaat dragen en de recreatie de nevendoelestelling is, of wordt de recreatie de primaire doelstelling en de houtexploitatie het bijproduct. Dat is nog onduidelijk.

Een uniek park in Europa?

Volgens Poortinga wordt het park de Groninger tegenhanger voor de Drentse bossen, waarbij het landschap vanuit de stad komend geleidelijk een meer open karakter krijgt. Het wordt geen traditioneel park. Wel een park in de stijl van New Forest (Zuid-Engeland) waarin grazende paarden en koeien het landschapsbeeld bepalen en waar de natuur en het beheer zich spontaan ontwikkelen, als het aan Poortinga ligt. Hier en daar zal wel een boomtopje verdwijnen, maar daarmee wordt ook de groei van anderen af gestimuleerd. Bovendien wordt het dan niet te dicht. De bestaande oevers zullen wat glooiender worden gemaakt. Er komen moerasjes waar je om heen kan lopen en waar riet en schietwilg in en om gaan groeien.

"Een unieke kans voor Groningen, uniek voor Europa", zegt hij: "Een park aanleggen, zich enkele jaren laten ontwikkelen en er vervolgens zoveel dieren in uitzetten dat er een evenwicht gaat ontstaan tussen groei en consumptie". Hij denkt daarnaast ook aan oude koeie- en paarderassen die op verschillende percelen als een soort van tentoonstelling in een boerenlandschap zo'n 40 ha gaan beweiden.

Prachtige plannen, maar stuit dat niet op praktische bezwaren?

Vanaf het begin van de plannenmakerijen, ongeveer 4 jaar geleden zijn het landbouwschap en de boeren erbij

betrokken geweest en volgens Poortinga zeker niet negatief. In ons gebied is al zo'n 25 jaar getalmd met de herinrichting en herverkaveling door de eventuele stadsuitbreiding. Ondertussen is er al veel grond door de gemeente opgekocht. Voor de rest van de landbouwgebieden moeten we de verkaveling zo aanpassen dat de landbouw er baat bij heeft. Volgens Eltje van Huis zullen de veehouders de minste problemen leveren, daarentegen de akkerbouwers des te meer en wel hierom: Bos trekt vogels en vogels eten zaden! Uit die hoek wordt dus beslist tegengas gegeven. Een in het leven geroepen commissie van akkerbouwers houdt nauwlettend de ontwikkelingen in het oog.

Wanneer is het park klaar?

Als dit plan over 10 jaar gestalte heeft gekregen mogen we de handen dichtknippen, is de mening van Gerben Poortinga. Het zal in fases worden uitgevoerd. Het jaar 2000 nadert sneller dan u denkt. Ik heb al horen fluisteren: "De huizen worden er wel

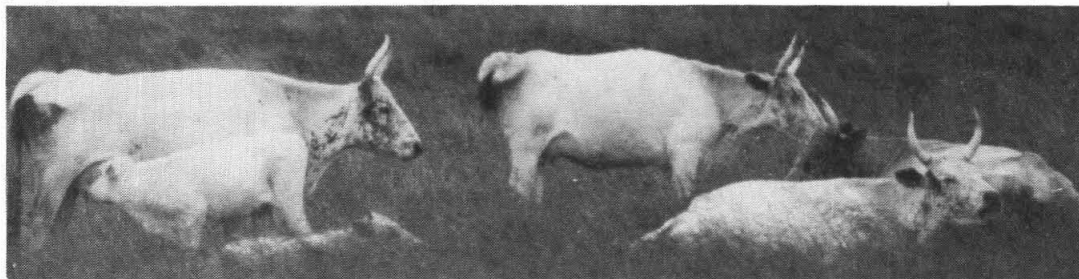

foto: Gerben Poortinga

Installatiebedrijf
Fa. W. KOOI & Zn.

MIDDELBERT
050-416263

ENGELBERT
050-416217

**GAS - WATER
ELECTRA**

REGIO-SERVICE

voor radio en t.v.

dan naar

VAN DER REE

eigen service dienst
reparatie: radio, t.v.,
video.
antenne- en geluidsver-
sterkingstechniek

werkplaats:
**OPENBARE LAGERE
SCHOOL
KAPELSTRAAT 11
THESINGE
TEL. 05902-1945**

Goederen gebracht
in de L. v.d. Veenstraat 3
Garmerwolde,
(050-413045)
worden vrijdagavond
thuis gebracht.

Tevens:
Suède-reiniging,
stoppage en
kledingreparatie.

Goed voor uw goed

Restaurant „de Pleisterplaats”

- voor gezelligheid
- voor kwaliteit
- en bovenal betaalbaar!

**Gaykingastraat 32
9791 CH Ten Boer
tel. 05902-1441**

duurder van!!"
Echte Groningers, die wat dat betreft wel geen bezwaren zullen hebben. Zal dat de psychologische ingang worden? Wanneer de plannen konkretere vormen krijgen hoort u meer van ons.
De plannen zijn ècht mooi . . .

Truus Top
Ad van Zalk.

Een griezelige vertoning.

"O, wat een ellende, een spook op de trap, eentje onder de kast. Wat maken die spoken een bende!!"

Deze tekst van een van de liedjes uit de musical horen we nog dagelijks uit de kelen van de kleuters als groep 3 t/m 7. "Spoken op Griezeltijn" heette de musical die de kinderen uit groep 5 t/m 7 samen met meester Smit, juf Annita en juf Hidda instudeerden voor de feestelijke ouderavond op 7 maart j.l.

Een goed gevulde zaal in het Trefpunt genoot van het verhaal over twee concurrerende zesde klassen die een gezamenlijke feestavond hielden. Ook de meester en juf waren aanwezig. In het eerste bedrijf zagen wij hen in een klaslokaal feestvieren. Er werd gezongen en gedanst en een heuse playback-show opgevoerd, compleet met deskundige jury. De éne klas denkt alles nog beter te kunnen dan de andere. Tot slot beslist de ene groep om rond middernacht naar Griezeltijn te gaan. De andere groep gaat met hen een weddenschap aan. Zij zijn er van overtuigd dat de kinderen het daar nog geen 5 minuten uithouden omdat het bekend is dat het op dit kasteel spookt!

In het tweede bedrijf zien wij de klas op het kasteel. Al gauw horen we enge geluiden en zien we angstaanjagende spoken. Gillend van angst verdwijnen de kinderen onder een kleed. Later krijgen ze pas door dat ze gefopt zijn door de andere klas, die zich heeft verkleed als spook of vampier, om hen eens flink bang te maken. Publiek en acteurs schrikken zich daarna echt een hoedje als kapitein Bonkepoet opkomt. Op de achtergrond horen we diens papegaai meepraten. Na lange zeereizen vertoef hij even op het kasteel waar hij al heel lang een schat bewaart. Tot slot schenkt de kapitein de schat aan de kinderen die zich dan de koning te rijk voelen!

foto: K. Kwant.

Een griezelige vertoning.

Stevig applaus voor alle spelers en medewerkers aan deze show was wel op zijn plaats. Hierna was het de beurt aan de ouders en belangstellenden. Door spelleidster Tineke Werkman werd men aan het werk gezet met spelletjes en een tekenwedstrijd. Dit alles werd beoordeeld door enkele kinderjury's. De lachspieren kwamen hierbij goed los en tevreden mocht eenieder constateren dat het een zeer geslaagde avond is geweest.

Truus Top.

Goederen- en activiteitenmarkt in Thesinge

Op 19 april a.s. wordt op en rond de Kerkstraat weer de tweemaandelijkse goederen- en activiteitenmarkt gehouden. Een en ander wordt georganiseerd door het Gereformeerd Jeugdwerk in Thesinge/ Garmerwolde. Naast de te kopen goederen kunt u een hapje en/of drankje nuttigen en meedoen aan een verloting, spelletjes of de playback-show. Op 12 april vragen wij u of u nog goederen hebt die om wat voor reden dan ook voor u overbodig zijn geworden. Vanaf ongeveer 10 uur worden de goederen bij de mensen in Thesinge en Garmerwolde thuis opgehaald. Bij slecht weer wordt de markt op 26 april gehouden.

KERKDIENTEN Herv. Gemeente

- 6 april Thesinge 10.00 uur
prof. dr. J. Roldanus,
Groningen.
- 13 april Garmerwolde
10.00 uur
ds. C. de Vries-Batenburg
- 20 april Thesinge 10.00 uur
ds. C. de Vries-Batenburg
- 27 april Garmerwolde
10.00 uur
ds. E.J. Hefting, Ten Boer

STOOMFLUITJES

TE KOOP:

- KINDERFIETS
(Tel. 050 - 416094)

TE KOOP:

- EEN 1-PERSOONS BED
80 bij 190
- EEN 2-ZITSBANK
- SALONTAFEL
Tel. 050 - 416551.

Vrouwendag Ten Boer!

Eind mei - begin juni willen we een vrouwendag organiseren.
Plaats: 't Buurhoes te Ten Boer. Het moet een dag zijn, waarin alle vrouwen zich kunnen vinden.
Op onze inspraakmorgen ging de voorkeur uit naar het thema "VROUW EN WERK".
Rond dit thema zal er van alles georganiseerd worden, zodat het haast niet anders kan of er is wel iets voor u bij.
Hoe we het zullen presenteren hoort u nog. We rekenen echter wel op een heleboel vrouwen uit de hele gemeente. De werkgroep bestaat uit: Gerdie van Putten, Reina Wolf, Bregtje Bus, Annet Duprez (Old Farm), en Janna Hazeveld.
De gemeentelijke emancipatiewerkster Ester de Boer geeft ondersteuning.

Janna Hazeveld.

WIST U DAT . . .

- u uw oudpapier te allen tijde bij de OBS in Garmerwolde kunt inleveren.
- de redactie een ieder aanmoedigt om zelf verhalen te schrijven over de belevenissen van dieren (zoals Egge).
- bij brand(wonden) u de hulp in kunt roepen van de platte-landsvrouwen.
- wij over regionale 'toptumsters' beschikken (provinciale wedstrijd)
- zij graag foto's+handtekeningen uitdelen.
- de prachtige film Thesinge 1970 uitgesteld is naar dinsdagavond 8 april a.s. (na de lezing van Pelleboer).

**AUTORIJSCHOOL
BJÖRN WITKAMP**
v/h Tebbens-Witkamp

Voor een persoonlijke rijopleiding door volledig gediplomeerde instructeurs!

Vaargeul 56 - Groningen
Tel. 050-412777

Wij lessen in BMW M323i.
Onze wagens zijn alle voorzien van mobilfoon.

GEZIEN...

dat u bij Vos Optiek meer bril krijgt voor uw geld.
Grote keuze in uiterst betaalbare monturen van de bekende merken met betrouwbare garantie en service

GEHOORD...

Dat u voor een deskundig advies ook bij een

HOORAPPARAAT bij Vos Audio moet zijn.

Fida Erkend
(Huisbezoek op afspraak)

VOS OPTIEK **AUDIO**

OUDE EBBINGESTRAAT 65 - 9712 HE GRONINGEN - TEL. 050-129102

Nieuw talent bij VIOD

"Boer'n op vrijerstoer'n"

Op zaterdag 22 februari en zaterdag 8 maart speelde toneelvereniging VIOD in Thesinge voor een stampvolle café "Molenzicht" de jaarlijkse uitvoeringen.

Wij bezochten de tweede voorstelling van het blijspel in drie bedrijven "Boer'n op Vrijerstoer'n" van Herman van der A.

Regisseur Arend Kampen, die als gewoonlijk het openingswoord sprak, verzocht het publiek "enige tolerantie" voor de drie nieuwe acteurs. Die woorden waren overbodig: de debutanten deden beslist niet onder voor de gevestigde sterren op de planken!

Boer'n spelen hoog spel.

Als boer'n op vrijerstoer'n gaan, moet je als toeschouwer je kop er wél bij houden. De vier vrijgezellen die via een advertentie aan de vrouw willen komen, bleken niet al te kieskeurig. De broers werden in hun trouwlustigheid gesteund en geadviseerd door meneer pastoor en schoolmeester Mol, twee prachttrollen van respectievelijk nieuwkomer Riens Hofstee en een zwierig gekapte Jan Slump. Landbouwer Geert Wieker, de oudste van het viertal, werd gespeeld door Gerrit Boer van wie je altijd ijzeren spel mag verwachten en die ook nu weer af en toe schitterend nurks en kwaaiig was.

Geert legt het aan met Rubertina van Halterwege, een westerse dame die hij voor rijk en deftig aanziet zodat hij zich om indruk te maken maar tot grootgrondbezitter liegt. Rubertina, voor goede bekenden Rubie (en voor ons Roelie Dijkema) blijkt aan het einde weer een zus van mevrouw Marte, huishoudster bij meneer pastoor, zodat ze zijn opscheperij van A tot Z doorziet: maar zijn fantasie en vindingrijkheid bevallen haar wel. Broer Harm Wieker, gespeeld door Joop Blaauw, komt aanzetten met de jonge Dalia, die als een ware vamp over de planken deinde, in de vertolking van Greet Blokzijl. De jongere broers Kloas (Johan Suur) en Siep (Harry Blokzijl), ook beiden tegen de veertig, ontdekken tot hun verbazing dat ook zij niet te jong zijn voor het huwelijk. Vooral Siep, die als butler van zijn oudere broer dient ten gunste van de sjieke Rubertina, heeft veel mee: buurmeisje Jopie (Jannie

Sibma) heeft al een oogje op hem, Dalia is niet afkerig van hem, hij spreekt keurig "westerlings" en bovendien een mondje Duits. Dit laatste komt hem goed van pas om de duitse dame Lisa Kaufman (Trijn Dijkstra) eerst aan Kloas en later aan Harm te koppelen. Zelf gaat Siep, die dan een paar fraaie slapstick-gaven heeft ontplooid als butler, dienstmeisje van een paar minuten, en geheime vrijer in het hooi, er uitdrukkelijk met Dalia vandoor. Tussen Geert en Rubertina, die ook niet zo deftig blijkt als ze zich voordoet, komt het allemaal op ontroerende wijze dik voor elkaar. Kloas troost zich dan maar met buurmeisje Jopie. Ook buurvrouw Geessie Siepel, door Siep als butler eenmaal aangesproken als "mevrouw Sjalot" en kernachtig gespeeld door Welly Boer, kan vrede hebben met die afloop. Alleen mevrouw Marte zal wel kopzorg blijven houden om haar onbezonnen rondstommelende meneer pastoor, die een vrolijke dronk over zich heeft. . . . Mevrouw Marte werd gespeeld door

Jannie de Vries. Tot en met de bijrollen waren alle acteurs overtuigend en wisten van hun rol een aanstekelijk klucht-type te maken.

Open doekjes

Nadat de vier boeren hun hoog spel met de vrouwen via allerlei verwikkelingen en grappige wendingen tot en goed einde brachten, waren open doekjes en ovaties voor alle VIOD-leden tenslotte dik verdiend. Het enthousiaste publiek verveelde zich geen seconde. Een derde avond zou wellicht een goed idee zijn: in het dorp waren van verschillende kanten klachten te horen dat zelfs donateurs, onder meer door de grote belangstelling van buitenaf, dit jaar niet aan een kaartje konden komen. De kaartverkoop begint vroeg en lang niet iedereen, die VIOD wil zien spelen, kan zich van een plaats verzekerd weten in het toch wel kleine zaaltje! Het is duidelijk: de thuisblijvers kunnen alleen maar hopen op nog een derde voorstelling. De nieuwe grimmeuse Greet Bakker en Alie Blaauw hadden de spelers en speelsters vakbekwaam opgesierd. Ook de muzikale omlijsting van Piet Blaauw deed het goed. Arend Kampen mag tevreden zijn: VIOD maakte de goede reputatie wederom waar. De nieuwelingen blijken natuur-talented, die zich in dit stuk vol vaart en geestige dialogen als goede komieken ontplooiden.

Annalies Heuvelmans.

VIOD-Toneeluitvoering, 8-3-'86

foto: Andries v.d. Meulen

Motor of bromfiets
MOTORENHANDEL
Joop Noordhof
Bovag-lid

Levering van alle soorten rijwielen, motoren, bromfietsen

ZUNDAPP - KREIDLER - GARELLI
VESPA - TOMOS - YAMAHA
FANTIC

○ Alle kleuren en modellen uit voorraad leverbaar
○ Vele accessoires en onderdelen
○ Prima service en reparatie

RIJKSWEG 15
GARMERWOLDE
TELEFOON 05902-1624

Werkplaats 's maandags de gehele dag gesloten.

ELEKTRO
STEREO
HI-FI
TELEVISIE

E. Havenga

Oude Rijksweg 9
Garmerwolde
050-416425

DROGISTERIJ-PARFUMERIE-REFORM-SCHOONHEIDSSALON

DE VRIES

WINKELCENTRUM LEWENBORG GRONINGEN TELEFOON 050-410508.

SCHOENMAKERIJ
Modern
L. H. VENEMA GED. I. P. SCHOENMERSTELLEN

— volledige schoenreparaties
— sleutelshop
— alle slijpwerk

KAJUIT 252 LEWENBORG

EGGE II

Waar denkt u aan als u deze naam leest? Het zou een prachtige naam zijn voor een veerboot naar Schiermonnikoog, niet waar? Maar om met heer Bommel te spreken: "De opletende lezertjes....."

hebben al gezien dat dit de tweede mededeling wordt omtrent de lotgevallen van "onze" egel. Om met een goed bericht te beginnen: Egge leeft nog steeds! Dat is helemaal niet vanzelfsprekend, omdat ik al van egelverzorgsters had gehoord, dat ze toch soms na weken verzorging opeens dood gingen.

Een paar keer heb ik ook gedacht dat Egge dit kunstje zou leveren: opeens blijft zijn gehaktbal liggen, er werden geen kranten meer kapotgekrabd en als ik hem met zijn "hol" en al oppakte voelde dit koud aan, terwijl het anders warm was. Bij aanraking bewogen de stekels heel langzaam. Wat bleek nu achteraf, Egge was op wintersport. Het kan ook winterslaap geweest zijn. Drie à vier dagen is meneer niet aanspreekbaar, tot de honger hem wekte. De lichaamstemperatuur stijgt weer en met veel gerommel en gekuch meldt Egge zich weer present. Binnen de kortste keren draait het stofwisselings proces weer op volle toeren. En dat merk je. Daarom woont hij bij ons ook niet in een getimmerd huisje. Dat is niet schoon te houden. Nee, gewoon kranten op zijn vloer

die je weggooit. Ook zijn hol is een tot puntzak gerolde krant, die met twee nietjes in elkaar zit. Als je dan een paar velletjes papier bij de ingang lostrekt, gebruikt hij dit zelf als afsluiting. Wel even controleren of deze patatzakwoning ook doorweekt is als je hem optilt. Dat is mij gebeurd; Egge zakte door de vloer. Gelukkig hield ik hem nog maar een halve meter boven de grond. Als ik hem los laat lopen, heeft hij in zijn loopruimte twee mogelijkheden om zich behoorlijk klem te wringen. En dat doet hij dan ook. In een onmogelijke bocht hangt hij dan tussen een paar verwarmingsbuizen. Met veel moeite peuter ik hem daar weer uit. Omdat dit overdreven gepronk met zijn lenigheid mij niet bevalt worden deze plekken nu volgepropt met kranten. Misschien is het aardig om nog een paar wetenswaardigheden te noemen.

Egelachtigen bewoonden onze planeet al lang voordat er mensen waren. Er zijn sporen gevonden van egelachtigen die zo'n 10 à 20 miljoen jaar oud zijn. Daar steekt de mens met zijn 1 à 2 miljoen jaar maar schamel bij af. Zijn miljoenen jaren effectieve afweergedrag als stekelbol faalt evenwel tegen het motorisch geweld dat hem in de 20e Eeuw op de autowegen bedreigt. Door de eeuwen heen is de instelling van de mens tegenover de egel vriendelijk geweest. Dit blijkt

o.m. uit grafvondsten van egelbeeldjes in de graven van de Egyptische faraó's.

In Europa kennen we nu 2 soorten egels. De Oosteuropese egel met witte buik en de Westeuropese egel met bruine buik. Mengvormen zijn veelal het resultaat van hedendaagse toeristische vervoersmiddelen. Een egel is heel gevoelig voor geluiden. Ze horen ook de hoge tonen, die mensen niet kunnen horen. Op bepaalde scherpe geluiden reageren ze heel schrikachtig, zoals het rammelen tijdens de afwas, rinkelen van glas en het klakken van de tong, wat veel mensen doen om de aandacht te trekken.

Vaak hoor je beweren dat egels muizen vangen. Dat gaat op voor zover het zieke muizen betreft. Een gezonde muis is te snel. Een onderwerp waar ik u maar niet mee zal vermoeien is het hoofdstuk: Egelziekten. Als je daarover begint te lezen, verbaast het je dat er nog egels rondlopen. Allerlei inwendige en uitwendige parasieten doen hun best om onze egel te gronde te richten. Longwormen kunnen ze b.v. krijgen door het eten van besmette slakken. Zwakke egels moet je daarom niet met slakken voeren. Ook kunnen ze worden geplaagd door tandsteen. Jawel! Dus harde kattenbrokjes voeren als remedie daartegen. Om over stekeluitval nog maar niet te spreken. Nu heb ik zelf nog nooit een egel zien rondlopen met een blote kont, maar het schijnt te kunnen. Om de egel op zijn vrijheid voor te bereiden kun je hem 's avonds in een afgeschermd stukje tuin laten lopen (koninginnen b.v.). Verder moet hij wennen aan levend voedsel. Dat betekent voor de baas dat hij met meelwormen in de weer moet. Ook moeten

er pissebedden aangevoerd worden. Dat wordt nog wat. Het uitzetten moet, afhankelijk van het weer, eind april of begin mei gebeuren, zodat de egel nog op zoek kan gaan naar een partner. Dan tot slot de aloude vraag: Hoe doen egels "het"?

Welnu, in tegenstelling tot windsurfers die het blijkens hun stickers "standing up" doen, doen egels het, echt waar, héééééél voorzichtig! Want ook egels vinden: prikken is tot daar toe, maar het moet wel leuk blijven.

Theo Remkes.

Hieronder volgen een aantal boekjes over egels. Leen ze eens van de bibliobus.

- Kees en Keetje Jantien Buisman
- Vijf kleine egeltjes Irmela Wendt
- Dieren in de tuin Harriët Laurey
- Dierenverhalen Annet van Battum

Allemaal boekjes om voor te lezen aan kinderen vanaf plm. 5 jaar.

Voor wat ouderen kinderen het boek:

- Padden verhuizen niet graag Gerard Brands.

Verhalen over allerlei dieren, die ieder kind in zijn omgeving wel tegenkomt. Waarbij naast puur leesplezier ook heel wat te leren valt.

Voor zo'n vijftien gulden per jaar meer premie het verzekerd bedrag verdubbeld... Kan dat?

Jazeker. En zo'n verdubbeling blijkt nogal eens noodzakelijk ook.

Want een aansprakelijkheidsverzekering met een verzekerd bedrag van f 250.000,- kan in ernstige gevallen te laag zijn.

Voor zo'n vijftien gulden meer premie* krijgt u dus extra zekerheid.

Informeer er eens naar bij de Rabobank.

Rabobank
Goed in verzekeren
tegen aansprakelijkheid.

*Exclusief eenmalige poliskosten.

Rabobank

Wij wilden wéér naar Sneek, maar dat mocht niet . . .

HET ELFSTEDENVERHAAL VAN BERTHO TOP

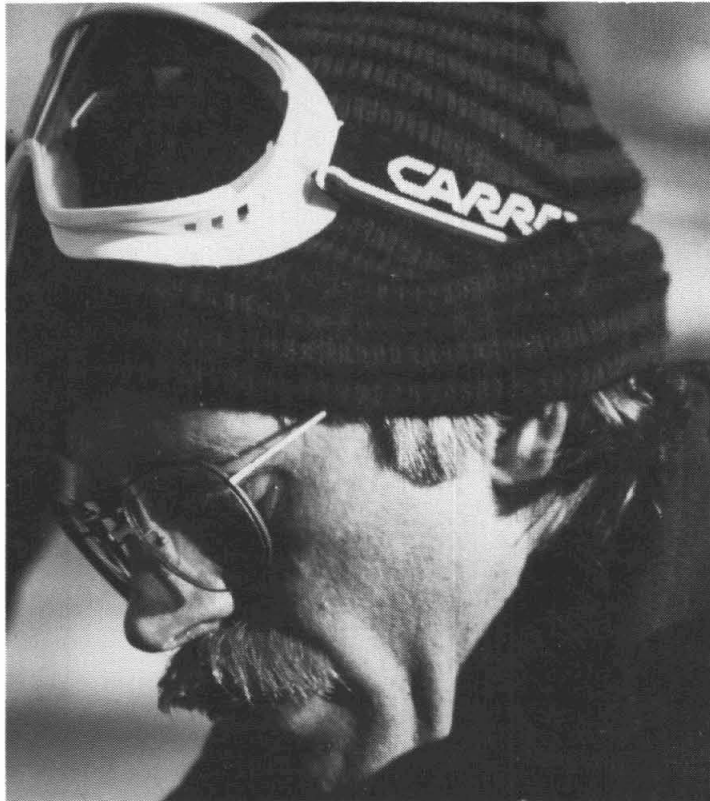
Hoewel er zo hier en daar nog sporen van de eens zo mooie ijsvloer te ontdekken zijn, lijkt het al weer tijden geleden dat er geschaatst kon worden. Toch is het nog maar ruim een maand terug dat de tocht der tochten is verreden. Onder die 17.000 sportievelingen bevonden zich ook enkele inwoners uit onze dorpen. Zo reed Jan Alex Uitham uit Thesinge naar een 40e plaats in de wedstrijd; aan de toer-tocht deden onder meer Jan en Katrien Veenstra uit Garmerwolde en Bertho Top uit Thesinge mee. Deze laatste was vorig jaar na het zien van het elfstedenfestijn op de tv direkt lid van de vereniging geworden. Uit ideeële overwegingen maar, mooi meegenomen was het dat hij als vanzelf in het bezit kwam van een zo begeerde startkaart. Om het fantastische schaatsseizoen '85-'86 definitief af te sluiten zijn we bij Bertho langsgedaan om te horen wat zijn elfstedenverhaal is. We noteerden de volgende uitspraken van deze 40 jarige gymnastiekleraar, die woortachtig is aan de Molenweg.

Niet bij windkracht 7.

"Het leek er eerst helemaal niet op dat ik deze monstertocht zou kunnen rijden dit jaar. Ik heb altijd wel veel geschaatst, maar ik krijg binnen de korste keren last van mijn rug, waardoor verder schaatsen onmogelijk wordt. Een week voor de Noorderondritten heeft een fysiotherapeut flink zijn best gedaan met als gevolg dat het stukken beter ging. Ik heb de halve Noorderondrit

zonder noemenswaardige rugklachten kunnen voltooien en toen begon ik ook aan een Elfstedentocht te denken. Wat ik wel tegen mezelf gezegd heb is dat: als het weer zo hard waait als met die Noorderondritten, dan doe ik het niet. Ik kwam namelijk helemaal kapot in Baflo aan na die 75 km in windkracht 7. Mijn startkaart had ik ook al aan iemand beloofd als het zo

"Toen 't zondag zeker werd dat de tocht doorging en de weersvoorspelling gunstig waren, werd het natuurlijk toch wel spannend. Ondanks dat ik zo'n 300 km in de benen had is 200 km aan een stuk geen kleinigheid. Ik had nog nooit meer dan 80 kilometer op een dag gereden. Ik heb toen gebeld met een kennis, die al diverse keren de Elfsteden heeft gereden; die zei me dat ik het best kon halen als ik me maar aan een paar belangrijke regels

Opperste concentratie bij Bertho.

hard zou waaien, want als ik de Elfstedentocht ga rijden dan wil ik hem ook uitrijden. Ik ga niet van start om er bij Harlingen af te gaan".

hield. Die regels waren: vóór de wind geen kracht gebruiken, tegen de wind in altijd in een groep schaatsen, regelmatig eten en drinken en om de 2, 2½

uur rust nemen. Na dat gesprek geloofde ik er wel in, maar de spanning was niet echt weg natuurlijk. Het blijft toch in je hoofd malen: haal ik het of haal ik het niet? In de nacht van zondag en maandag heb ik nauwelijks geslapen; ik heb de tocht wel drie keer gereden geloof ik".

Een degelijke voorbereiding.

"Dinsdags moest je je startkaart ophalen in Leeuwarden. Ik ben er toen gebleven want ik had met een vriend het geluk dat we in het huis van kennissen konden slapen dat op een steenworp afstand van de Frieslandhal ligt. mooi geluk, want we hoefden daardoor 'pas' om half zeven op om om 8 uur in de hal te zijn de volgende ochtend.

Bij je voorbereiding gaat het vooral om kleding en voedsel. De dagen voor de tocht had ik al extra veel suiker in de koffie gedaan en ander koolhydraatrijk voedsel genomen, want dat schijnt te helpen.

Ook voor de dag zelf had ik veel chocola, müsli'repen, enz. mee naast fruit - banaan, madarijnen - en wat brood. Drinken had ik niet in m'n rugzak gestopt want je hoorde van iedereen dat dat genoeg te krijgen was onderweg. En dat was ook zo; het scheelt natuurlijk heel wat gewicht in je rugzak.

Mijn kleding voor die dag bleek prima te voldoen. Ik had een pyama- en een trainingsbroek aan met daartussen scheenbeschermers en knielappen om me te beschermen bij valpartijen. Om mijn bovenlijf had ik een stuk of wat T-shirts, een pyamajas, een trui en een jogging-jack. Tegen de kou had ik zo hier en daar nog wat kranten gestopt, want dat is

Voor aardappelen, groenten, fruit, exotische vruchten en primeurs gaat U naar de

echte
Groenteman

Groentehal
VEGTER
Ten Boer

Tel. 2592 - Ten Boer
Tel. 1368 - St. Annen

Onze meubels
mogen
gezien
worden!
slagter

telefoon 05902-1383 interieurverzorging
stadsweg 63, 9791 kb ten boer betimmeringen

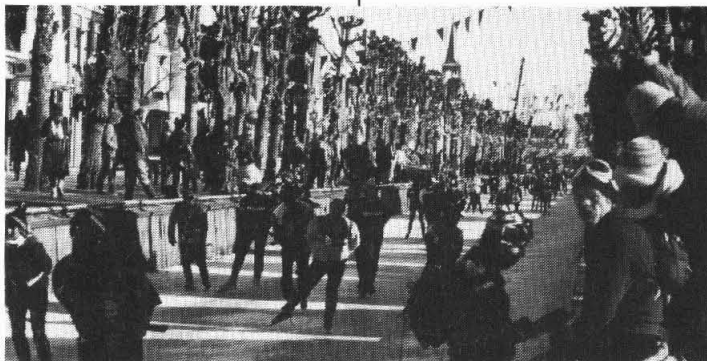

nog steeds een prima hulpmiddel. Heel belangrijk was nog mijn skibril; hij voorkomt dat je ogen bevroren en met dat gele glas kun je ook prima de scheuren in het ijs zien; wat mij betreft een eerste vereiste om zo'n tocht te rijden. In mijn rugzak zaten nog wat extra sokken, handschoenen en mijn klompsokken - met plastic zakjes om geen natte sokken te krijgen - voor de lange stukken die we onderweg moesten lopen".

Met vallen en opstaan.

"Ik had startnummer 11.850 en dat betekende dat je om 8 uur mocht starten. Mijn maatje had een vergelijkbaar nummer en dat betekende dat we om half negen op het ijs stonden. We waren namelijk niet zo gek als de wedstrijdrijders of sommige toerrijders, die in looppas de 1750 m. van de hal naar de Zwette afleggen. We hebben rustig gewandeld en op ons gemakje de schaatsen ondergebonden. Als je dan na een paar minuten onder de Boksumerdammen doorschaatst dan hangt daar een erg stimulerend bord: "even doorzetten, nog 197 km." Friese humor dus. Het eerste stuk via Sneek naar Stavoren ging vóór de wind, maar toch ging het mij niet echt lekker. Er waren vrij veel scheuren en er lag flink wat schraapsel op het ijs van de duizenden die ons voor geweest waren. Ik heb maar geprobeerd zo ontspannen mogelijk te rijden maar ik had toch wel wat de kriebels; wat moet dit nu worden! Na Stavoren, tegen het windje in ging het beter; je hoort het wel van meer mensen dat ze tegen een windkracht van 3-4 beter schaatsen; je balans is wat gemakkelijker te

houden. Je moet ervoor zorgen dat je een korte slag maakt en niet teveel rechtop staat. Ik was vroeger gewend om op de Piet Kleine-manier van die lange slagen te maken, maar daar kom je niet ver mee op natuurijs; dat kost veel te veel kracht. Het liep toen dus prima en we waren zo rond één uur in Workum - we hadden zo'n 85 km afgelegd - waar we even rust genomen hebben; de schaatsen even los en wat eten en drinken. Na Workum zaten we weer in een groepje; ik zat wat achterin en op een gegeven moment

Een sfeervol plaatje van Balk.

ging ik onderuit en niemand in de groep merkte het. Wat moet je dan doen? Hard rijden om er weer bij te komen met het gevaar dat je je kapot rijdt of rustig alleen verdergaan. Ik heb voor het eerste gekozen want ik voelde me beresterk en ook al omdat mijn maat Piet niets in de gaten had. Dus neus op het ijs en rake klappen maken. Na 500 m. had ik ze weer te pakken en kon in het groepje weer wat uitrusten. Dat is de enige keer dat ik zo hard geschaatst heb en dat is ook heel verstandig. Want we hadden ze wel gezien, die snelle jongens, die ons bij Sneek voorbijzoefden, maar die we bij Bolsward leeggereden weer in haalden."

Klunen is een kunst

"Ik begrijp er niets van hoe zo'n Albert Bakker met z'n schaatsen aan de kant opvliegt en loopt alsof hij een paar joggingschoenen aan heeft. Voor mij was het erg vermoeiend. Gelukkig werd je bijna overal door de mensen uit het publiek geholpen; sommige schaatsers hadden een duidelijke voorkeur voor vrouwelijke helpers! Ik heb trouwens van dat feestgewoel heel weinig gemerkt. Je zag natuurlijk dat publiek

wel en hoorde het olé-geroep ook tot vervelens toe, maar ik had toch bijna al mijn aandacht bij het schaatsen. Dat is steeds nodig want anders ging je door een scheur of iemand anders onderuit. Als mensen zeggen dat ze door het publiek naar de finish 'gedragen' zijn dan geldt dat zeker niet voor mij. Ik dacht steeds: die mensen komen toch niet voor mij; voor Piet lag dat als Fries anders. Hij was veel uitbundiger, maar is daarvoor ook een paar keer (bijna) onderuit gegaan. Wat me erg verbaasde is dat ik de hele dag niet 'uit de broek' hoefde. Ik heb de hele dag door gegeten en heb toch zeker 15 van die plastic bekertjes met

vocht naar binnen gewerkt, maar ik heb geen moment aandrang gehad. Waarschijnlijk is al dat eten snel helemaal verteerd en dat drinken was noodzakelijk om het vochtverlies door zweten te compenseren".

De hel van het noorden.

"Tot aan Franeker ging het allemaal moeiteloos. We waren geen van beiden nog moe na die 130 km. Toen werd het lastiger. Het land is helemaal vlak, de wind pal tegen en het ijs was niet te best. Over lange stukken zat een lengte-scheur waardoor je óf wijdbeens óf met hele kleine slagjes aan de kant moest schaatsen. Daar komt dan nog bij dat de mensen moe worden en beginnen te zwalken, eerder vallen en onverwachte bewegingen maken, waardoor je niet in je slag kunt komen. Eindelijk zaten we op dat stuk in een perfect groepje toen ik ineens 'Bertho' hoorde roepen, mijn vrouw Truus en de kinderen; dan kun je natuurlijk niet doorgaan ook al gaat het net weer lekker. Eerst hadden we gedacht dat we wel om een uur of half acht voor de tweede keer in Bartlehiem zouden zijn, maar uiteindelijk waren we pas om 7 uur voor de eerste keer op dat bewuste punt. En toen moesten we nog naar Dokkum en weer terug. Die heenweg naar Dokkum was verschrikkelijk. Je kon nergens goed rijden vanwege de vorstgevroren schotsen, groepjes waren er niet meer, het werd donker en de vermoeidheid gaat toch wat meespelen. In totaal ben ik - door mijn eigen en andermans schuld - zo'n 8 keer gevallen. Ook ben ik Piet op dat stuk kwijtgeraakt; we kwamen elkaar in Dokkum weer tegen. We hoorden dat er echt ver-

uw brood wordt natuurlijk gebakken door

**Warme Bakker
TEUN MEINDERTSMA**

Winkelcentrum Lewenburg, tel. 415222
Selwerd, tel. 778455
Versmarkt Korreweg 51-53
Claremaheerd 47
Beyum Oost, tel. 421452

**KADO's
VOOR HAAR EN HEM.
Huishoudelijke
ARTIKELN.**

Winkelcentrum Lewenburg
Groningen
Telefoon 050-414040

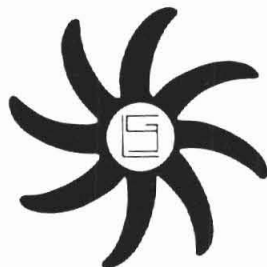
SHOPPYLAND BEDUM
Telefoon 05900-14384

C.J. Cremer-van Slochteren

STOWEZA

LOONBEDRIJF
CULTUUR TECHNISCHE WERKEN
MATERIEEL VERHUUR

Telefoon 050 | 417178
416091

GARMERWOLDE

schrikkelijke dingen gebeurd zijn op de Dokkumer Ee. Zo vertelde iemand dat ze een schaatsers gevonden hadden wiens natte tas aan zijn lichaam en aan het ijs was vastgevroren; hij kon geen kant meer op. Ze hebben hem met brandend stro 'losgeweekt'. En als je zag hoe sommigen op hun schaatsen stonden terwijl ze nog zeker 40 km moesten afleggen

Vlak voor Dokkum werd ik ineens dōōr en dōōr koud; binnen een minuut voelde mijn lichaam aan als een ijsklomp. Ik denk dat dat kwam omdat ik niet dōōr kon rijden, je produceert geen warmte meer. Daar komt nog bij dat de kranten die ik onder mijn shirt had nat waren geworden en gingen bevriezen. Ik voelde me dus lang niet happy en omdat Piet met een paar natte voeten zat zijn we in Dokkum bij mensen naar binnen gegaan om even op verhaal te komen. We werden ongeloflijk gastvrij onthaald. Koffie, koek, droge worst de natte kleren op de kachel en ondertussen kijken naar 'Zeg eens Aa' dat vergeet ik nooit weer".

De laatste loodjes

"We zijn hartstikke verstandig geweest om er in Dokkum af te gaan. We hadden tenslotte alle tijd - het was pas 8 uur - en toen om half tien weer op het ijs stonden voelden we ons kiplekker. De laatste 25 km hebben we in ruim een uur afgelegd zonder ook maar één keer te vallen op diezelfde Dokkumer Ee waar we op de heenweg zo geworsteld hebben.

Deelnemers die in één keer zijn doorgedaan gingen helemaal kapot op dat laatste stuk. Zo heeft ene W.A. van Buuren over die zelfde 25 km 2 uur en

20 minuten gedaan! Al met al kwamen we om even over elf over de finish op de Bonkevaart.

We waren nog zo fit dat we zo nog door hadden kunnen gaan naar Sneek, maar dat mocht niet. Ze vragen dan altijd: wat ging er door je heen toen je over de finishlijn ging. Nou niet veel, maar ik dacht wel: best knap Bertho en zeer verstandig gereden. Dat we het verstandig hebben aangepakt blijkt wel uit het feit dat we in looppas naar ons logeeradres liepen; dat was een heel verschil met de meesten, die meer aan het strompelen waren. Ook had ik helemaal geen last van mijn rug, ik had geen blaartje en mijn schaatsen waren helemaal gaaf. Als je nu vraagt waarom ik meegedaan heb dan kan ik alleen maar zeggen: ik wou het een keer meemaken. De tochten van '54 en '63 heb ik op de radio en tv meegemaakt en dacht altijd: poeh hé, je moet goed gek zijn om aan zoiets mee te doen maar het lijkt me ook hartstikke mooi. Het is toch méér dan gewoon 200 km schaatsen, het is het idee van de Elfstedentocht, het heeft gewoon wat en ik heb nu ondervonden wat het is.

Als je zo terugkijkt dan kun je zeggen dat we het te voorzichtig hebben aangepakt. Het was de eerste keer en dan is voorzichtigheid beter dan driestheid; kom je gebroken aan, als je het al haalt. Al met al was ik om half twee 's nachts weer thuis, heb een pilsje genomen en lag tegen drie uur in bed. Ik heb hem 's nachts nog twee keer gereden.

Kees Faber
en
Ad van Zalk.

PLUSPUNT

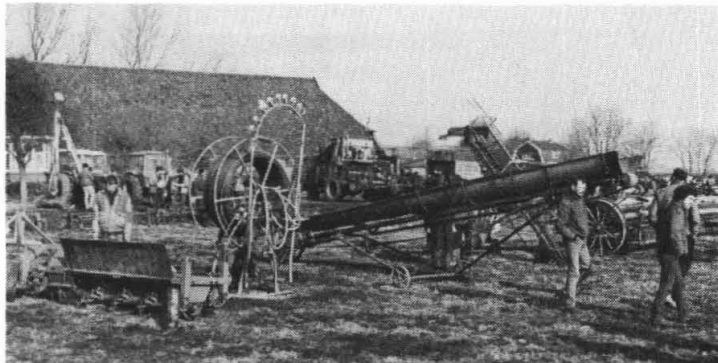
4 APRIL
OUDPAPIER AKTIE
18.00 uur
'Harmonie' Garmerwolde.

22 APRIL
CGP THESINGE:
Dhr. P. v.d. Zwaag, beheerder van het "Lichtpunt" (Kollumerzwaag)
Thema:
HET WOORD ROEPT TOT ONS ALLEN.
Toelichting met film over de boerderij het "Lichtpunt".

26 APRIL
LEPRA-DAG K.N.F.
in café "De Leeuw",
"Harmonie" Garmerwolde.

30 APRIL
KONINGINNEDAG
11.00 uur
mars door Garmerwolde
"Harmonie".

Elke maandagmiddag
VOLKSDANSEN
van 13.45 - 15.00 uur.

Boeldag bij Garmerwolde.

(foto: Jos de Vries)

PIJNPUNT

Nasleep van de winter. Maar, de bus reed nog gewoon, zware wagens van de gemeente deden hun reinigingswerk, eigenlijk alleen de ZDV-wagen van JOHAN MOLLEMA werd gedwongen zich aan deze beperkingen te houden. Merkwaardig!
(foto: Jos de Vries)

REDAKTIE-ADRESSEN

Redactie Garmerwolde:
Carel Hazeveld, Peta Jurjens,
Elisabeth Schuling, Jos de Vries,
Fieke v. Weeghel.

Redactie Thesinge:
Kees Faber,
Andries v.d. Meulen, (fotograaf),
Joanne v.d. Meulen,
Truus Top, Ad v. Zalk.

Eind-redactie Garmerwolde:
Elisabeth Schuling,
L. v.d. Veenstraat 2,
tel. 050-416355.

Eind-redactie Thesinge:
Kees Faber, Kapelstraat 5,
tel. 05902-2257.

Administratie: Peta Jurjens,
L. v.d. Veenstraat 15,
9798 PK Garmerwolde,
tel. 050-416094.

Bank: Rabo Garmerwolde,
rek.n.r. 32.07.05.749
giro v.d. bank 916938.

Abonnementsgeld f 17.50 p.j.
Kopij inleveren: steeds vóór de
15de van de maand.

Druk: Rozenberg bv
drukkerij-kantoorboekhandel
Winkelcentrum Paddepoel, Groningen.

Aktie voor Café 'De Leeuw'

(foto: Jos de Vries)

drukkerij
offset/boekdruk
alle voorkomende drukwerk

kantoorboekhandel
alles voor school & kantoor

postzegelhandel
voor uw munten-
& postzegelobby

ROZENBERG
zonnelaan 281, 9742 bg groningen
winkelcentrum paddepoel
telefoon 050-776165

Café "De Leeuw"

Voor uw:

BRUILOFTEN
FEESTEN
RECEPTIES
VERGADERINGEN
ZALENVERHUUR
050-416244

Oude Rijksweg 6
Garmerwolde